

Mõniste Vallavolikogu 28. augusti 2013 istungi kokkuvõte

Vallavanem Merlika Niidumaa info

- Mõniste Kooli 1. klassi asub õppima 12 last, tööle hakkab kolm uut õpetajat - Asta Pazuhanitš, Ene Mürsepp ja Siim Mõttus. Juhiabina asub tööle Marilyn Mõttus.
- Mõniste Kooli söögisaali remont on valmis saanud.
- Mõniste Postkontor on suletud ning alates 2. septembrist on postileht Mõniste kaupluses.
- Hajaasustuse programm käivitus 22. augustist. Taotlusi saab esitada kuni 7. oktoobrini. Taotleja elukoht rahvastikuregistri alusel peab olema sama majapidamine, millele toetust taotletakse ja registrikanne ei saa olla hilisem kui 1.01.2013. Samuti peab taotleja leibkonda kuuluma taotluse esitamise hetkel vähemalt üks kuni 18-aastane isik, kelle alaline elukoht rahvastikuregistri alusel on majapidamine, millele toetust taotletakse ja registrikanne ei saa olla hilisem kui 1.01.2013. Programmist toetatakse järgmisi valdkondi: veesüsteemid, kanalisatsioonisüsteemid, juurdepääsuteed, autonoomsed elektrisüsteemid. Maksimaalse toetuse summa arvutamisel võetakse arvesse ka aastatel 2008-2012 hajaasustuse veeprogrammist saadud toetuse summa.
- Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regioon teatas, et võttis menetluse aktsiaselts KIIRKANDUR taotluse maavara kaevandamisloa saamiseks Võru maakonnas Mõniste vallas Karisöödi külas Naha dolokivikarjääri mäeeraldisel. Sellel alal ei ole vastavalt Mõniste valla üldplaneeringule ette nähtud mäetööstusmaa juhtfunktsiooni.

Mõniste Vallavolikogus vastu võetud õigusaktid:

Käivitub uus hajaasustuse programm

Võru maavanem kuulutas avatuks hajaasustuse programmi 2013. aasta voores alates 22. augustist 2013.

Programmi eesmärgiks on hajaasustusega maapiirkondades elavatele lastega peredele tagada head elutingimused ning seeläbi aidata kaasa elanike arvu püsimisele hajaasustusega maapiirkondades.

Võru maakonnas saavad taotlusi esitada Võru, Rõuge, Sõmerpalu, Urvaste, Mõniste, Meremäe, Vastseliina, Antsla, Lasva valdade hajaasustuses asuvate majapidamiste alalised elanikud.

Taotleja elukoht rahvastikuregistri alusel peab olema sama majapidamine, millele toetust taotletakse ja registrikanne ei saa olla hilisem kui 01.01.2013. Samuti peab taotleja leibkonda kuuluma taotluse esitamise hetkel vähemalt üks kuni 18 aastane isik, kelle alaline elukoht rahvastikuregistri alusel on majapidamine, millele toetust taotletakse ja registrikanne ei saa olla hilisem kui 01.01.2013. Taotlusel võivad olla kaastaotlejad oma majapidamistega, kellele ei laiene kuni 18 aastase isiku leibkonda kuulumise nõue.

TIPUD KOKKU Mõnistes 02.-04. august 2013

2009.aastal alguse saanud projekt TIPUD KOKKU sai oma jätku käesoleva aasta augustis Mõnistes.

Reedel saabusid külalised Kuusalust ja Vaivarast ning seadsid end sisse Mõniste Koolis ja selle ümber telkides. Õhtul oli meil võimalus nautida Krabi Külateatri muhe-naljakat etendust "Massu masmise mass".

Laupäeva hommikul sõitsid meie külalised peale hommikusööki Lätti tutvuma Ape ja Aluksne linnadega. Muljed olid suurepärased, sest väga paljud ei olnud Lätis kunagi käinud.

Peale lõunasööki kogunesime Eesti Kodu mälestuskompleksi juures, kus toimus iga-aastane Rukkilille päev. Rukkilille päeva eesmärgiks on olnud meenutada represseeritute raskeid Siberiaastaid ning rõõmustada nende üle, kes sealt tagasi tulid. Eesti Kodu on olnud ka Tippude kokkusaamiste üks läbivaid teemasid, Eesti kodu kaitsmine ning selle säilimine. Mälestustest ja meenutustest olid kokku pandud ka tipuvaldade ettekanded ja tervitused. Sel korral tutvustasid oma pikaajalist tegevust Mõniste noorkotkaste ja kodutütarde rühm. Politsei- ja Piirivalveameti vaatlusbuss ja piirivalvekoera demonstratsiooninimine oli kaasahaarav. Suppi

-Volikogu võttis vastu otsuse kohalike teede ja avalikuks kasutamiseks määratud erateede kinnitamise ja riiklikus teeregistris registreerimise kohta.

-Volikogu otsustas alates 1. oktoobrist 2013 suurendada puudega lapse hooldajale makstavat hooldajatoetust:

- 3-16-aastase keskmise puudega lapse hooldajatoetus on 95,90 eurot kuus.
- 3-16-aastase raske puudega lapse hooldajatoetus on 134,26 eurot kuus.
- 3-16-aastase raske või sügava puudega lapse, (kes ei suuda osaleda igapäevatoimingutes, vajab pidevat järelevalvet, hooldust ja põetust 24 tundi ööpäevas ja omandab haridust erikoolis) hooldajatoetus on 191,8 eurot kuus.
- 16-18-aastase raske puudega lapse hooldajatoetus on 76,72 eurot kuus.
- 16-18-aastase sügava puudega lapse hooldajatoetus on 134,26 eurot kuus.

-Volikogu tegi vallavalitsusele ülesandeks korraldada Mõniste vallale kuuluva registriosa nr 1199341 (katastritunnus 49301:002:1470, asukoht Mõniste küla Pargiääre), kantud korteriomandi kaheks reaalosaks jagamine ning kasutamise otstarbe muutmine eluruumideks. Tegemist on korteriga, kus varem asus Mõniste raamatukogu. Korter on praegu 153,3 m² ning sellele pole enampakkumisel otstjat leitud. Nüüd jagatakse korter vaheseina ehitamisega kaheks korteriks ning seejärel pannakse kaks korterit uuesti müüki.

-Volikogu otsustas, et Maarahva VI kongressile Mõniste Vallavolikogu liikmeid ei lähetata. Kongress toimub 14. septembril 2013 Põlva Kultuuri- ja Huvikeskuses.

Eve Mändmaa, vallasekretär

Programmist toetatakse järgmisi valdkondi :

1. veesüsteemid
2. kanalisatsioonisüsteemid
3. juurdepääsuteed
4. autonoomsed elektrisüsteemid

Toetuse maksimaalne suurus on 6500 eurot ühe majapidamise kohta. Taotleja ja kaastaotleja rahaline oma- ja kaasfinantseering abikõlblike kulude osas peab olema vähemalt 33,33% ning toetus ei saa olla suurem kui 2/3 projekti üldmaksumusest, seega taotleja peab arvestama vähemalt 1/3 osas oma rahalise panusega.

Maksimaalse toetuse summa arvutamisel võetakse arvesse ka aastatel 2008-2012 hajaasustuse veeprogrammist saadud toetuse summa.

Taotlusi võetakse vastu taotlusjärgses kohalikus omavalitsuses. Taotluste esitamise lõpptähtaeg on 7. oktoober 2013. a.

Täpsem informatsioon toetatavate tegevuste ja abikõlblike kulude kohta Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse kodulehel.

Lisainfo vallavanem Merlika Niidumaa, tel 564 57546

Eve Mändmaa, vallasekretär

pakkus nagu ikka Kaitseliidu Antsla üksikkompanii.

Õhtul enne simmanit esinesid tipuvaldade kokkusaamisel esimest korda osalenud Kuusalu valla taitlejad. Nende folkloorikava oli südantsoojendavalt kaunis. Kontserdile järgneva simmani sisustas ansambel JÄMM ning tähekesteks augustiöös olid Vaivara kõhutantsijad, kes haarasid kaasa ka publiku.

Pühapäeva hommikul oli külalistel võimalik valida kolme tegevuse vahel – matkata Eestimaa lõunatippu, osaleda käsitöö õpitubades ning tutvuda Mõniste valla asutustega.

Lõuna ajal peetud pikniku järel oligi aeg kokkuvõtteid teha. Külalised jäid väga rahule ja kuigi tavapäraselt kutses järgmisel aastal toimuvale üritusele seekord ei tulnud, siis andsid Kuusalu inimesed selgelt mõista, et nende mõte just selles suunas liigub.

Projekti toetasid Kohaliku omaalgatuse programm, MTÜ Murtud Rukkilille Ühing, MTÜ motoklubi Wildhogs MC, MTÜ Ääremaa Noored liikmed, sõbrad Sarust, Mõniste Kool, Mõniste Rahvamaja ja paljud Mõniste valla elanikud, kes annetasid oma aiasaadusi.

Sügava kummarduse teen peaaegu kolmekümneliikmelisele meeskonnale, kes suurüritust ette valmistada ja läbi viia aitasid. Aitäh Teile!

Katrin Roop, projektijuht

Keskkonnaamet algatas Naha ja Kalkahju dolokivimaardlates dolokivi kaevandamiseks esitatud kaevandamisloa taotlustele keskkonnamõju hindamise.

Keskkonnaamet algatas Naha ja Kalkahju dolokivimaardlates dolokivi kaevandamiseks esitatud kaevandamisloa taotlustele keskkonnamõju hindamise. Kaevandamisloa taotletakse seni suuremast inimõigust puutumata alale Eestimaa lõunanurgas Võrumaal Mõniste vallas Karisöödi külas. Mõju hindamine peab andma vastuse, kas ja kuidas dolokivi kaevandamine neis karjäärides on võimalik.

Keskkonnakasutuse juhtivspetsialist Rein Kalle sõnul on Keskkonnaameti soov kõiki teavitada ja kaasata juba menetluse alguses. "Tegemist on suure kaevandusalaga ja piirkond on tundlik, seega ootame väga, et lisaks erialaekspertidele räägiks kaasa ka kõik huvilised. Vahetult teavitame veel maaomanikke, aga oma ettepaneku või vastuväite võib esitada iga loodushuviline," kinnitas Kalle. Kuna mõju on piiriulene, kaasatakse keskkonnamõju hindamisse ka Läti.

Naha kaevandamisloa taotluse esitas aktsiaselts KIIRKANDUR ning Kalkahju kaevandamisloa taotluse Aigren Kaevandus OÜ. Kaevandatud dolokivist valmistatud killustikku soovitakse kasutada ehituses ja teedehituses.

Keskkonnaameti maavarade spetsialisti Reet Nemliheri sõnul on järgmiseks sammuks keskkonnamõju hindamise programmi koostamine, kus lepitakse kokku, milliseid küsimusi käsitletakse ja millises mahus mõju hinnatakse. Ajaliselt jääb programmi koostamine ja avalikustamine hilissügisesse, seega on kõigil piisavalt aega taotlusega tutvuda ja küsimused ette valmistada. Järgneb mõjude hindamine, mille esmased tulemused võivad selguda järgmisel aastal. Kui ekspertide töö tulemusel selgub, et tegevus ei ole võimalik, lõpetatakse kaevandamisloa taotluse menetlemine ning lubasid ei väljastata. Kui mõju hindamine peab taotletavat võimalikuks, jätkatakse kaevandamisloade menetlemisega ning koostatakse loa eelnõud, milles on arvestatud

keskkonnamõju hindamise tulemusi. "Kindlasti võib öelda, et juhul kui luba antakse, kaasneb sellega mahukas keskkonnanõuete pakett," kinnitas Nemliher. Luba saab anda ainult kohaliku omavalitsuse nõusolekul.

Taustainformatsioon:

Taotletavate karjääride vahekaugus on linnulennult 1,2 km. Taotlusala kuuluvad riigile.

Naha dolokivikarjääris taotletakse kaevandamiseks luba 23,5 hektarile, ümber karjääri on planeeritud ka teenindusmaa, ühtekokku on ala suurus 37,7 ha. Ehitusdolokivi aktiivset varu on 1 713 tuhat m³, millest kaevandatavat varu 1 647 tuhat m³. Mäeeraldisel on katendi paksus 2,8-3,9 m ja dolokivilasundi paksus 6,9-7,7 m. Katendi mahuks on hinnatud 768 tuhat m³. Luba taotletakse 25 aastaks, keskmiselt planeeritakse aasta jooksul kaevandada 70 tuhat m³.

Kalkahju dolokivikarjääri planeeritakse 77,6 hektarile ning koos teenindusmaaga on karjääri suuruseks 101,9 hektarit. Ehitusdolokivi aktiivne tarbevaru on 4 054 tuhat m³, sellest kaevandatavat varu on 3 836 tuhat m³. Kalkahju dolokivikarjääris on katendi paksus puuraukude järgi 1,2-5,3 m ja dolokivilasundi paksus 2,9-6,3 m. Katendi kogumahuks on hinnatud 2 828 tuhat m³. Luba taotletakse sarnaselt Naha karjääri taotlusega 25 aastaks ning aastast kavandatakse kaevandada keskmiselt 160 tuhat m³.

Mõlema karjääri dolokivi lasund ning enamik katendist jääb põhjaveetasemest allapoole, seetõttu planeeritakse mõlemast karjäärist vett hakata välja pumpama ning vesi on kavas juhtida Peetri jõkke. Peetri jõgi kuulub Natura 2000 loodusala hulka. Peetri jõe ja jõeelustiku ning seda ümbritseva looduskoosluse ja maastike kaitseks on moodustatud Peetri jõe maastikukaitseala ning Peetri jõe hoiuala.

Lisainfo:

Rein Kalle, Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regiooni keskkonnakasutuse juhtivspetsialist
e-post rein.kalle@keskkonnaamet.ee
telefon 506 3384

Töötute noorte ja väikelastevanemate toetamise ja koolituse projekt

ENESETÄIENDAMINE JA ÜMBERÕPE MEEDE 1.3.1 „KVALIFITSEERITUD TÖÖJÕUPAKKUMISE SUURENDAMINE“ PROJEKTI KAUDU VÕRUMAA KUTSEHARIDUSKESKUSES

Kutsume Sind osalema Võrumaa Kutsehariduskeskuse projektis "Elus edasi ja targalt tööle! Tööturule sisenemiseks töötute noorte ja väikelastevanemate toetamine ja koolitus", kui oled:

- 16-24-aastane töötu noor ning Sul on põhi-, kesk- või kutseharidus omandatud või katkestatud ja Sa ei ole viimase 4 kuu jooksul olnud töösuhtes või tegutsenud füüsilisest isikust ettevõtjana;
- vähemalt viimased 18 kuud mitte töötanud kuni 7-aastase lapsega kodus viibinud lapsevanem
- Sinu elukoht on Põlva- või Võrumaal.

Koolitused

- 640-tunnine puidupingitöölise/mööbli restaureerimise kursus
- 640-tunnine koka kursus
- 640-tunnine metallitöötaja (koostelukksepp-keevitaja) kursus
- 640-tunnine klienditeeninduse kursus
- 640-tunnine puhastusteeninduse kursus

Õppijatel on võimalus sooritada oma erialal kutseksam. Lisaks läbivad kõik projektis osalejad tööpraktika ning enesetundmise ja projektijuhtimise koolitused.

Projektis osalejatel on võimalus läbida B-kategooria juhilubade kursus ning sooritada vastavad eksamid.

Nõustamine

Karjäärinõustamine, individuaalne nõustamine, grupi nõustamine, tugiisikud

Toetused

- Õppimise ajal makstakse stipendiumi ja sõidutoetust
- Võimalus tuua laps õppimise ajaks Võrumaa Kutsehariduskeskuse lastehoidu
- Võimalus kasutada Väimela Tervisekeskuse teenuseid (ujula)

Lisainfo:

Tel +372 50 821

E-mail: siret.lillemae@vkhk.ee

Projekti kestvus: 30.06.2013 – 30.06.2015.a.

Projekti koostööpartnerid: Eesti Töötukassa, Võru Vallavalitsus, Võru Linnavalitsus, Põlva Vallavalitsus, Laheda Vallavalitsus.

Infopäevad projekti sihtgrupile:

- 10.septembril kell 9.00 Laheda Sotsiaalkeskuses (Tilsi)
- 10.septembril kell 12.00 Eesti Töötukassa Põlva büroos (Käisi tn 1a)
- 12.septembril kell 10.00 Võru Õppenõustamiskeskuses (Liiva tn 21)
- 24.septembril kell 10.00 Eesti Töötukassa Võru büroos (Jüri 19a)

Registreeriti kaks vallavolikogu valimisel osaleda soovivat valimisliitu

Mõniste valla valimiskomisjon registreeris 3. septembril 2013 toimunud koosolekul kaks valimisliitu. Need on valimisliit Lõunatipp ja valimisliit Mõniste.

Valimisliidu Lõunatipp registreerimiseks esitasid teatise Tõnu

Lindeberg ja Allan Pöder.

Valimisliidu Mõniste registreerimiseks esitasid teatise Eve Ilisson, Rein Lepp ja Katrin Roop.

Oktoobris toimuvaks Mõniste Vallavolikogu valimiseks saab valimisliite registreerida 5.septembrini, kandidaatide esitamine kestab 10. septembrini.

Eve Mändmaa, vallasekretär

Uus õppeaasta Mõniste Koolis

Alanud õppeaastal võeti I klassi vastu 11 õpilast. Kõik esimesse klassi astujad said kampaania Mütsiga Nähtavaks raames rohelised nokamütsid. Mütsid disainisid kunstiliõpilased. Nende soetamist organiseeris Võrumaa Omavalitsuste Liit ja rahaliselt toetas Mõniste vald. Üle kogu Võrumaa peaks nüüd I klassi koolijärsid tundma ära roheliste nokamütside järgi. Mütsse soovitas Politsei- ja Piirivalveamet kanda nii kooliteel kui ka vabal ajal õues või tänavail liikudes.

Peale esimese koolipäeva aktust avasime rekonstrueeritud söögisaali. Selleks sai koos vallavanemaga projekt kirjutatud. EAS toetas Mõniste söögisaali rekonstrueerimist 14 524 euroga. Meie omaosalus oli 2564 eurot. Ehitas OÜ Pasimare, kellega oli väga hea koostöö. Eemaldati olemasolev viimistlus, paigaldati põrand alla ja välisseina (sissepoole) soojustus, lakke tuletõkkekiipsplaat ja tehti uus siseviimistlus. Tööde käigus selgus, et ka paar põrandatala vajas lisatugesid. Vanu põrandalauu taaskasutada ei olnud võimalik. Seepärast tuli uus laudpõrand panna. Puhastati ja taastati ka küttesüsteem, uuendati elektrijuhtmestik. Seinte värv sai valitud arvestades kooli Facebookis enimpakutud värve – kollane, oranž, heleroheline. Valisime siis maheda rohekaskollase ja virsikukarva. Talad tooniti tumedaks. Värskema välimuse said ka söögisaali laud, mis said taladega sama tooni lakitud. Aitäh abi eest Merlikale, Maiule, Sirjele ja Merikesele kes aitasid ehitustöid korraldada! Kõigile sööklat avama tulnuile pakuti kohvi, morssi ja kringlit.

Alanud õppeaastal on kooli kollektiivis koguni neli uut liiget – ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse õpetajana Siim Möttus (õppis TÜs ajaloo eriala), vene keele ja pikapäevarühma õpetajana Asta Pazuhaniš (õppinud vene keele õpetajaks ja töötanud aastaid õpetaja ja direktorina), matemaatika õpetajana Ene Müürsepp (õppinud klassi- ja matemaatika õpetajaks ja töötab edasi ka Valga Põhikoolis) ning juhiabina Marilyn Möttus (õppinud sekretär-asjaajaja eriala). Lähemalt tutvustame uusi koolipere liikmeid kooli ajalehes. Õpetaja Ailile, kes otsustas pensionile jääda, pühendame oktoobris õpetajate päeva.

Nii nagu varemgi, töötab kõigil päevadel pikapäevarühm ja toimuvad huviringid. Mõned huviringid alustavad tööd käesoleval nädalal, mõned hiljem. Kindlasti hakkavad tegutsema erinevad spordi-, muusika- ja käelise tegevuse ringid. Reno Olle jätkab peotantsu õpetamist. Koostame praegu selle õppeaasta ürituste kava. Noorkotkaste ja kodutütarde rühmajuht Romet Pazuhaniš hakkab sel õppeaastal olema koolimajas reedeti.

Kui päev läheb pikaks, on kõigil soovijail võimalik süüa oodat. Oote hind on sama. Bussiringide liikumine on pisut muutunud ja muudatusi võib veel tulla seoses huviringide töö planeerimisega.

Õppetöö saime planeerida nii, et ühtki nn puhast liitklassi meil polegi, kuigi õpilaste arvu (ja rahastamist) arvestades peaks justkui olema. Oleme kasutanud rühma- ja liitunde ning püüdnud hoida võimalikult palju põhiainete tunde lahus. Enamus ainetunde ongi kõigil klassidel lahus. Näiteks üheksandal klassil pole ühtki liitundi.

Hea ja kindel tunne on alustada uut kooliaastat sellise meeskonnaga ja nii toredate õpilastega nagu meie koolis. Kohtumiseni üritustel ja arutlustel!

Maarika Niidumaa, Mõniste Kooli direktor

OÜ Vahesaar teenindab alates septembrist Võru-Valga bussiliini

Alates 1.09.2013 teenindab kaugbussiliini nr 291 (Võru- Valga / Valga-Võru) senise AS SEBE asemel OÜ Vahesaar, kes osutus valituks Valga Maavalitsuse poolt antud liinile korraldatud konkursil.

KAUGBUSSILIIN NR. 291 VÕRU – VALGA S Õ I D U P L A A N
Kehtib alates 1.09.2013.a.
Liiklus toimub kõigil nädalapäevadel

Aeg Peatus Aeg
6:40 Võru bussijaam 18:20
6:47 Kubja 18:10
6:50 Käätsa 18:06
6:53 Lomka 18:00
6:56 Nursi 17:56
7:00 Järvepalu 17:51
7:02 Säna 17:49
7:06 Haabsilla 17:45
7:09 Kangsti 17:41
7:11 Jaama 17:39
7:14 Matsi 17:36
7:20 Varstu 17:32
7:25 Mõniste 17:25
7:28 Andruse 17:20
7:30 Saru 17:18
7:35 Saru lauatehas 17:13
7:38 Hargla Hooldekodu 17:10
7:40 Hargla kool 17:09
7:42 Hargla 17:07
7:44 Taheva tee 17:05
7:47 Taheva Sanatoorium 17:01
7:50 Taheva 16:59
7:53 Laanemetsa kauplus 16:56
7:55 Laanemetsa 16:54
7:57 Pügeri 16:53
8:00 Koikküla 16:50
8:05 Lepa 16:47
8:08 Ruusa 16:45
8:12 Zuldina 16:42
8:15 Londi 16:40
8:30 Valga bussijaam 16:30

Mõniste rahvamaja rühmad alustavad oma hooaega alates 7. oktoobrist 2013.

Eakate päev toimub
13. oktoobril algusega kell 12.00
Mõniste rahvamajas ja seda juba viiendat korda
Täpsem info tuleb koju koos kutsega

Mõniste rahvamaja ootab kõiki
5. oktoobril algusega kell 20.00
HOOAJA AVAPEOLE
Kava:
18.00-20.00 valimiseelne debatt
20.00-20.10 avame hooaja
20.10-21.00 sissejuhatavad mängud rahvaga
21.00-21.40 peo tõmbab käima ansambel
VESKIKIVI
21.40-22.00 mängud jätkuvad...
22.00-22.40 ansambel VESKIKIVI
22.40-23.00 DJ. Janek Tennosaar
23.00-23.40 ansambel VESKIKIVI
23.40-00.00 DJ. Janek Tennosaar
00.00-00.40 ansambel VESKIKIVI
00.40-03.00 DJ. Janek Tennosaar

Avatud kohvik
Pilet sündmusele 5 eurot
Laudade ja kohtade broneerimine
tel 53327560

Mõniste rahva mälestusväärne reis Ungarisse 11.-17. august 2013

Reisi õnnestumise tagasid

1. hea eeltöö Ave ja firma ABZ Reisid vahel ning osalejatega.
2. prima giid-reisijuht Kristi Valk, kes valdab ungari keelt, tunneb rahvast ja kultuuri ning pakub huvitavat teavet ajaloost-geograafiast-majandusest muinasjutudeni.
3. murdumatu huumorisoone ja kindla käega bussijuht Merlis Hirs-omakandimees pealegi- ning tema asjalik paariline Silver Luik.
4. reisilised: abivalmid, humoorikad, taibukad, täpsed, seega kõigi Mõniste kandi inimeste heade omadustega.
5. igati sobiv ilm: kuiv, parajalt soe, päike ja pilved tasakaalus.

Reisist lähemalt

I päev.

Algus 6.20, Poolas ööbimiskohas 21.40, kilomeetreid u. 1200. Päeval nähtust: Lätis jube palju Sosnovski karputke, tee läks normaalsemaks alles enne Riia ringi. Leedus palju maisipõlde. Nägin vaid 3. suuremat karja. Igal talul 4-5 lehma, mõnel 10 ka, kõik ketis. Suuri põlde ei künta, vaid kõrrekoorimine; väikepõlde künti. Ka Poolas palju maisi. Leedus-Poolas korras teed. Poolas ei silmanud ühelgi külateel auto järel tolmupilvi-ilmiselt teed katte all. Rapsivaimustus kahanes Lätist Leedu poole.

II päev.

Kilomeetreid poole vähem, mägedes üles-alla tiirutamist see-eest kõvasti. Max kõrgus ikka 1019/1022 m. Kohalikud kimavad ka suurest bussist mööda. Igal kurvil võrattu vaade võimsatele mägedele. Poola mägikülal piki teed ilusate 4-korruseliste majadega, värvikad kivikatused, aedades vaid muru ja ilutaimi, mõni üksik tarbepeenar. Mäekülgedel põllud koristatud, küntud, enamasti alt-üles suunas, mõned ka risti. Kuidas sellistel järsu kaldega nõlvadel traktori/kombainiga toime saab?! Poolas kogu põhk rulli, harva väikepakki pandud.

Slovakkia kohe teistsugune: põhk kas purustatud või niisama maas, palle harva; majad 1-2 korrusega, luitunud. Ehitati küll nii Poolas kui Slovakkias. Kitsarööpmeline raudtee piki orge, maantee kord ühel, kord teisel pool. Veetakse mägedest langetatud palke, mõned järsakud ka paljaks tehtud. Lauskmaalt olevat metsad ammu kadunud. Ühel pool nõlvadel männid, teisel

kuused. Poola lõunaosas olid männi-tammemetsad, sekka kaske ka.

III päev.

Lõpuks Ungaris! Aggteleki Rahvusparki karstikoopad, pikkust 25,5 km. sügavust 120 m. Reisilised tuletasid meelde koolitunde ja õppisid eristama stalaktiite, stalagmiite ning stalagnaate, mida leidis seal arvutu hulga, suuruse, kuju ja värviga. Giid tutvustas meile kõike ning Kristi tõlkis. Turistide jaoks on valatud tee, turvalised metallpiirded ja valgustus, mis reageerib liikujatele. Hiiglaste saalis on valgustav see osa, millest giid parasjagu räägib, lisaks muusika, kokku paeluv ning võrreldamatu.

Ekskursioon Egeri kindluses tuletas meelde ungarlaste vaibumatut võitlust oma iseseisvuse eest, mille kangelasi näeme hiidkujudel. Sealt Kaunite Naiste Orgu, kus oli meelde jääv rahvuslik õhtusöök. Et ümbruses on viinamarjaistandused ja veinikeldrid, pakuti meilegi roosat ja punast veini. Kuidas veini valati, seda näeb reisiliste fotodel ja videotel, sõnaline kirjeldus jäiks suutmatuks. Mustlasansambel mängis Lehari „Lõbusa lese“ ja muid vanu tuttavaid meloodiaid. Esines ka kaks paari noori rahvatantsijaid, meie omadki löid kaasa.

Meid majutav hotell Kõdmön osutus parimaks, kus saun, mullivann, ruumikad toad, avamiseks kummalgi toanaabril oma kaart. Hommikumantlid, vedelseep ka dušikabiinis, koguni mini-nõelumiskomplekt riulil. Hommikueine rikkalik, teenindajad samad, kes õhtusöögil.

IV päev.

Sõit Hollokö külla, mis UNESCO kultuuripärandi nimistus. Muide, küla nimi tõlkes on Kaarnakivi, suur mustakaarna kuju püüab pilku juba sissepöördele. Osa majapidamisi on turistidele avatud, enamuses müüdi traditsioonilist käsitööd. Infopunktist sain ka ingliskeelse voldiku kaasa. Sealt Ungari pealinna Budapesti, bussiekskursioon Pesti poole, ühine turu külastus. Siis üle Doonau Buda poole, kust mällu sööbisid Gellerti mägi, Vabaduse sammas, kuningaloss, presidendi tööruumid. Püha Mattiase kiriku juures kuulasime kell 18.00 ligi 10 min. kestnud vapustavalt ilusat kellamängu. Sealt tulid meie 10 julget mäest alla funikulööriga, ootasid, kuni buss oma ringe tehes alla jõudis. Majutuspaigaks hotell Berlin, tavaline paik. Kell 20.00 bussiga Pesti tagasi, sealt jõekallast pidi u. 2 km jõelaevapeatuseni nr.7, kust algas meie 2 tunnine sõit laeval Legenda, imetlemaks tuledesäras Budabesti. Kõrvaklappidest tuli linnas ja teleriekraanidelt nähtava sõnaline saade 30 keeles. Eesti keelegi sai kuuldavaks! Sõitsime ühisel soovil veel kord üles tsitadelli juurest alla jõe-le- linnale vaatamas, kõndisime enne ka Elisabeti silla peal.

V päev.

Balatoni äärde-heleroheline vesi, iga sorti purjedega seilajaid. Balatoni ääres veinifestival. Kõigepealt Tihanyi poolsaarel, kus kirik, asula, käsitööd müüvad putkad. Väga ilus koht!

VI päev.

Üles 6.00, pakid bussi, kella 7. sööma, 7.45 sõitma, Bratislava suunas, Viini vahepeal vaid sadakond kilomeetrit. Silmapiiril ja tee ääres hulk tuulikuid, kohati võis neid kokku lugeda 40. Ei tea kas neil ka taastuvenergiat toetatakse? Päikesepaneele oli küll palju näha.

VII päev.

Kodu kallis kodu!

Reisimuljeid jagas teile, Heidi-Hele Hanimägi

Sügisese õppepäevad Mõniste muuseumis

24. Septembril Kiviaja õppepäev

Elu 5000 aastat tagasi

1. Oktoober Lambapäev

Villatööd lamba pügamisest kanga kudumiseni

8. Oktoober Leivapäev

Leivaga seotud talutööd rehepeksust leiva küpsetamiseni

4.-8. November Mardinädal

Mardi- ja kadripäeva kombeid käsitlev õppepäev

Eelregistreerimine õppepäevale lõpeb nädal enne õppepäeva toimumist.

Täpsem info Mõniste muuseumi kodulehel

www.monistemuseum.ee, e-maili aadressil

info@monistemuseum.ee või tel. 52 57 027 / 78 90 622

Heino Käärman

14.10.1919 - 03.08.2013